

Zürich, 25.03.2022

Posudek habilitační práce
The Art of Contestation
Performative practices in the 1960s and 1970s in Slovakia

Andrea Bátorová

Habilitační práce vychází z dlouhodobého odborného autorčina zájmu o problematiku performance. Na tomto poli prokázala svoji nespornou kompetenci v řadě publikací, výstavních i výzkumných projektů. Především slovenskou problematiku performance jako specifického uměleckého druhu autorka představila při mnoha příležitostech na nejrůznějších fórech v mnoha zemích a na řadě mezinárodních vědeckých konferencí.

Jde tedy o kontinuální profesní zájem, který se i v předkládané habilitační práci projevuje důkladnou znalostí materiálu. Za zvláštní pozornost stojí také práce s archivními materiály a vhodně zvolený seznam odborné literatury. Andrea Bátorová pracovala nejen v archivu Slovenské národní galerie nýbrž také v řadě archivů jednotlivých umělců (Lubomír Ďurček, Ján Budaj, Jana Želibská...) a v zahraničních archivech (Sohm Archive, Forschungsstelle Osteuropa Bremen, Artpool Budapest, Tomislav Gotovac

Archive, Mladen Stilinovic Archive Zagreb aj.). Její prameny proto nepostrádají důvěryhodnost originálu, tím spíš, že řada z nich nepatří mezi artefakty běžně dostupné a často reprodukované.

Práce je přehledně a logicky členěná, autorka dává dobrý pozor, aby svůj výklad podala způsobem, který nebude obtížné vnímat i pro recipienta, který zdaleka ne všechny probírané práce zná.

Metodologicky nebo co se týče způsobu stanovení určitých těžišť při zacházení se zkoumaným materiálem mi připadá velmi nosný žánr slavnosti s rysy rituálu, v tomto ohledu by samozřejmě v dalším výzkumu bylo možné jít i dál do teorie obřadu a spirituální performativity obecně.

Za zdařilé považuji také uměřené zohlednění historických, respektive politických souvislostí (invaze do Československa 1968, Šimečka, souvislost s výstavou Danuvius '68 atd.), aniž by sklouzávalo do deskriptivní nebo dokonce kauzální kulturní politiky. Obzvláště ohledně vývoje v 60. letech autorka oprávněně navrhuje i určitou kulturně–politickou periodizaci, která pomáhá lépe si představit významné rysy kulturně–politického pozadí, na němž se projevy radikálního či experimentálního umění odehrávaly, často přinejmenším v nepřímých, zpravidla subverzivních souvislostech se státní ideologií. U mnohých performancí je ovšem nepochybný přímý aspekt politický (Lubomír Ďurček a jeho Návštěvník [Peť návštěv]), tím spíš je souvislost s širším ideologickým kontextem důležitá a inspirativní, stejně jako pokusy o její terminologické postižení (schizofrenie, subverzivní afirmace, ostrovy pozitivní deviace aj.). Zvláště pozoruhodné pak jsou aktivity cenzury a jiných perzekučních mechanismů.

A samostatným tématem je také historická dimenze některých performancí, dobře je to vidět na akcích Zorky Ságlové, která s touto významovou vrstvou (husitství) zachází nejen vědomě, ale a cílevědomě, přitom ale propůjčuje svým performancím mimořádnou spontaneitu a křehkost, pomíjivost a poetickou nezaujatost.

Důležitá je přitom nadnárodní povaha politických souvislostí, jak vidíme na příkladu manifestačního textu k výstavě Danuvius '68, kde figurují také Vietnam, Biafra, Kennedy nebo Martin Luther King.

Velice účelně autorka pracuje s fotodokumentací, která její práci dodává názornosti a obzvlášť u méně známých děl má i zásadní informační hodnotu.

Za mimořádně zajímavé považuji transnacionální aspekty umění performance, tak jak o nich autorka píše například v souvislosti s Mlynárčikem (Restany — Mlynárčik, Raymonde Cazenave

Gallery, Mlynárčik and Dietmann aj.) nebo v souvislosti s Janou Želibskou — a jejím stipendiem v Paříži 1968. Podle mého názoru by tuto linii možno bylo rozvinout do zobecňující úvahy o komunikaci mezi jednotlivými umělci a celými společenstvími, která vytvářela určité kulturní sítě napříč různými státními celky a národními kulturami. Dosud převládal i ve studiu performance zřetel národně kulturní, ačkoliv sám žánr a jeho specifika jsou ze své podstaty univerzalistické. Tím spíš by bylo zajímavé zamyslet se ve zobecňující úvaze o této dimenzi komunikace jak prostřednictvím děl, tak v rámci jejich recepce – děl, autorů, celých kontextů. Zjevně by přitom nestačily žádné jednoduché dichotomie, protože komunikační sítě byly složitější a bohaté na různorodé aspekty, omezení, specifika. Zajímavé by bylo také podrobněji popsat například souvztažnost dílo

analyzovaných autorů v rámci hnutí Fluxus, které mělo i své východoevropské dějiny.

Těmito návrhy nebo doplňujícími postřehy či potenciálními možnostmi pokračování badatelských aktivit ale nechci naznačit, že by jejich absence v práci byla nedostatkem. Daleko spíš jde o úvahy o dalších možnostech budoucího výzkumu.

Celkově práci hodnotím jako jednoznačně zdařilou co se týče zvoleného tématu, jeho relevance, úrovně zpracování.

Na základě všeho výše uvedeného **navrhuji udělit titul docent v odboru kulturologia.**